

[Tehrann regionda qaz qova yaratmaq iind Ankara zrind stnly](#)

sluy dnyann n byk neft v qaz yatadr v Fars krfzinin mrkzi hissind, ran v Qtrin razi sularnda yerlir. Trkmnistan da qurudan v Xzr dnizindn ranla qonudur v Rusiyann da Xzr dnizi vasitsil rana .birbaa x var

arannews.com : 2022-ci il sentyabr sonunda Qrb xüsusi xidmt orqanlar trfindn Baltik dnizind Rusiyann imal axn 1 v 2 qaz kmrlrind ba vermi txribat v qaz axnnn dayandrlmasndan sonra, Vladimir Putin 2022-ci il oktyabr 12-d Rusiya Enerji Hftsi forumunda çx zaman Türkiyd qaz ticarti v böyük qaz qova yaradlmas mslsini siyasildirmmyi tklif edib. Moskva üçüncü ölklr (o cümldn Avropa ttifaqna) qaz ixracnn sas axnn Türkiy vasitsil yönltmyi planladrr. Bu msl global oyunçularn diqqtini clb edib v Türkiyy enerji inki af üçün yeni üfüqlr açb.

Tbii ki, Rusiya liderinin tbbüsü Türkiynin özü üçün d sürpriz oldu, çünki Moskva Assambleyasnn plenar sessiyasnn itirakçs kimi o vaxtk enerji v tbii srvtlr naziri Fatih Dönmz bu ideyan ilk olaraq Vladimir Putinin çxnda baa düdü. Türkiy trfinin müvafiq hüquqi, ticari v iqtisadi mslri hll etmk üçün vaxta ehtiyac olsa da, prezident rdoan Rusiya trfinin tklifini yubanmadan dstkldi.

O vaxtdan bri Türkiy qaz qova layihsi il bal geni spektrli mslr üzr ruslarla mslhtlmlr aparb. Hmçinin öz qanunlarna xüsusi düzilr edib v yeni qaz sistemi üçün mkan olaraq rqi Trakyan müyynldirib. Bzi qeyri-rsmi açqlamalara gör, Ankara qaz qova layihsinin hyata keçirilmsindn ld edcyi maliyy v enerji qazanclar bard Moskva il razla glib.

Lakin prosessual-hüquqi mslr, dadc zlzlnin fsadlar v tbii ki, prezident seçkilri il bal obyektiv sbblrdn, razlama v layihnin balanmas bir qdr gecikdi. Oxucuya mlum oldu kimi, Rcb Tyyib rdoann sas rqibi, “Millt ttifaq” koalisiyasnn lideri Kamal Klçdarolu prezident seçkilrinin ikinci turu öncsi Rusiyann “qaz qova” layihsinin Türkiyd hyata keçirilmsin açq kild qar çxb. Türkiynin qrbyönü müxaliftinin sas motivasiyas o idi ki, gr bu gün Türkiy Rusiya enerjisindn 30-40 % asldrsa, sabah qaz qova vasitsil Ankarann Moskvadan ümumi asll 70-80 %- yükslck.

Tbii ki, Klçdarolu Rusiyann Türkiyd öz vsaiti hesabna 21 milyard dollar dyrind ilk Akkuyu Atom Elektrik Stansiyasn tikcyini, bunun ölksinin ümumi enerji tibatnn 10 %-ni tmin edcyini, yeni istehsal v rqabt imkanlar vercyini qeyd etmyib. O, hmçinin qeyd etmyib ki, qaz qova Türkiyy Rusiya qaznn üçüncü ölklr birg satnda itirak etmy imkan verck v hmçinin Rusiya qaz üçün lav endirimlr almaa davam edck.

Görünn odur ki, rdoan bu sahd d Rusiya il iqtisadi artma sbb olacaq v Türkiynin müstqilliyini güclndirck mkdalq siyastini davam etdirck. Bununla yana, hökumtd yeni tynatlar oldu, rdoann ilk xarici sfrli ba tutdu v Türkiy maliyy böhran v milli valyutasnn (lirnin) devalvasiyasnn yeni mrhsind batmaa balad.

Ona gör d, yeni hökumt türki lirsinin daha da aadümsindn narahatdr v iqtisadiyyat idar etmk ¸¸n pul siyastin arxalanr ki, bu da ¸ox güman ki, daha ¸ox kreditlmy sbb olacaq. Beynlxalq normalara uyun olaraq, tlim v biznes kurslarn AB-da bitirmi Türkiynin maliyy sektorunun slahiyytli xslri, görünür, inki af etmkd olan böhrandan ¸xmaq v ¸lknin kskin sosial v iqtisadi problemlrini hll etmk ¸¸n Beynlxalq Valyuta Fondundan xarici investisiya v kreditlr artrmaq niyytindirlr. Maliyy naziri Mehmet imk ¸ox yax bilir ki, BVF siyasi zmantli kreditlr verir v bu zmantlrin mzmunu v kreditlrin mbli AB trfindn müyyn edilir. Ona gör d, Vainqton Ankaraya mümkün anti-Rusiya tezislrini tqdim etmkd davam edck, rdoann bunu qbul etmsi Türkiynin maliyy sabitliyinin rtrlini müyyn edck. Beynlxalq Valyuta Fondu il Türkiy arasnda aparlan ¸danqlar Rusiyann “Qaz Qova” layihsinin hyata ke¸irilmsin tsir ed bilrmi?

Moskva v Ankarann qaz qova il bal yanamalarında digr v tsirli faktor kimi Türkiynin aadak hallarda siyasti il bal msllr ola bilr: a) Türkiynin Mrkzi Asiya v Xzr hövzsind tsir dairsinin genilməsi. b) Turan layihsi ¸r¸ivsind türki ¸lkrlinin enerji v iqtisadi integrasiyas. Ankara (xüsusn d rdoann növbti qlbsindn sonra) bütün türki ¸lkrlinin (Azərbaycan, Qazaxstan, Türkmnistan v ¸zbekistan da daxil olmaqla) qazn ¸z razisi il Avropaya tranziti v ixracn iddia etmk niyytindir. Artq Azərbaycanla bel bir sövdlm v Cnub Enerji Dhlizinin (o cümldn neft v qaz kmrlri bksi) yeni laqlri hyata ke¸irilib.

Rsmi Bak Avropa Komissiyasnn prezidenti Ursula fon der Lyayen il anti-Rusiya sanksiyalar sbbindn qaz tdr¸k¸n¸n artrlmas il bal yeni sazi imzalayb. ndi rsmi Ankara Azrbaycandan Trans-Anadolu TANAP boru kmrini aldqdan sonra d¸nya qaz ehtiyatlarinn 7 %-n malik olan Türkmnistandan yeni TANAP-2 qaz kmrinin ¸kilmsind maraqldr. sas sual budur ki, Rusiya bel bir qovaa raz olacaqm?

Tsad¸fi deyil ki, bu il iyunun 7-d (Prezident rdoann andi¸m mrasimindn d¸rd g¸n sonra) rsmi Tehran rann neft naziri Cavad Oci trfindn ran, Rusiya, Türkmnistan v Qtr in itirak il Fars k¸rfzi sahilind Buehr yaltinin sluy snaye hrciyind qaz qovann yaradlmasn tklif edib. Eyni zamanda, Hindistan, Pakistan v ¸in rann qovandan potensial tbii qaz alcsna ¸evril bilr. Bu alyansa d¸nya qaz ehtiyatlarinn txminn 61%-i (Rusiya 24%, ran 19%, Qtr 11% v Türkmnistan 7%) daxildir v diqqti ¸ox milyardlq istehlak bazarna y¸ndir.

Rsmi Tehran qaz qova layihsi ¸¸n hllik konkret vaxt cdvlini a¸qlamayb, lakin m¸n itirak¸ ¸lkrlr (Rusiya, ran, Türkmnistan v Qtr) m¸yyn edilmi, thl¸ksiz v xarici amillrdn asl olmayan lverili corafiyaya v infrastruktura (elektrik enerjisi inki afna) malikdir. X¸nyann n b¸y¸k neft v qaz yata olan v Fars k¸rfzinin mrkzi hissind ran v Qtr in razi sularnda yerln sluy. Türkmnistan da qurudan v Xzr dnizindn ranla qonudur v Rusiyann da Xzr dnizi vasitsil rana birbaa ¸x var.

Bundan lav, Rusiya v ran hazrda qaz snayesind ortaqlayihlr hyata ke¸irirlr. Msln, ran rsmilri rann Milli Neft irkti il Qazprom arasnda randa on yeni qaz yatann (x¸susn d Ki v imali Pars yataqlarinn qllobal bazarlara

میتواند به عنوان یک منبع درآمد برای دولت محسوب شود. این منبع درآمد برای دولت بسیار مهم است. روسیه و ایران در این زمینه همکاری دارند. این همکاری برای هر دو کشور بسیار سودمند است. روسیه و ایران در این زمینه همکاری دارند. این همکاری برای هر دو کشور بسیار سودمند است.